

GEOGRAFICKÉ ASPEKTY KVALITY ŽIVOTA

Čo je kvalita života?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Čo je kvalita života?

- nie je (len) otázkou definície
- je otázkou celkového pohľadu na svet okolo nás a nás v ňom – mimoriadna komplexnosť, zložitost'
- Plašienková (1994) - je až podivuhodné, že čím viac sa o kvalite života hovorí, tým menej je jasné, čo vlastne reprezentuje
- prečo nie je jednotná odpoveď na našu otázku:
 - latentná povaha
 - subjektívna povaha pojmu (Liu 1976, Massam 2002)
 - zložitost' a zloženost' pojmu - "kvalita" a "život" (Schuessler a Fisher 1985)
- problém definovania KŽ je teda (sprostredkovane) problémom definovania ľudského života

Čo je kvalita života?

- Rybczynski (1986): „Je to ako opisovať cibuľu. Navonok sa zdá byť jednoduchou, ale to je omyl, pretože má veľa vrstiev. Ak ju nakrájame (rozkrojíme), zostanú nám len vrstvy cibule, ale zmizne pôvodná forma. Ak budeme každú vrstvu opisovať samostatne, stratíme celkový pohľad.“

Čo je kvalita života?

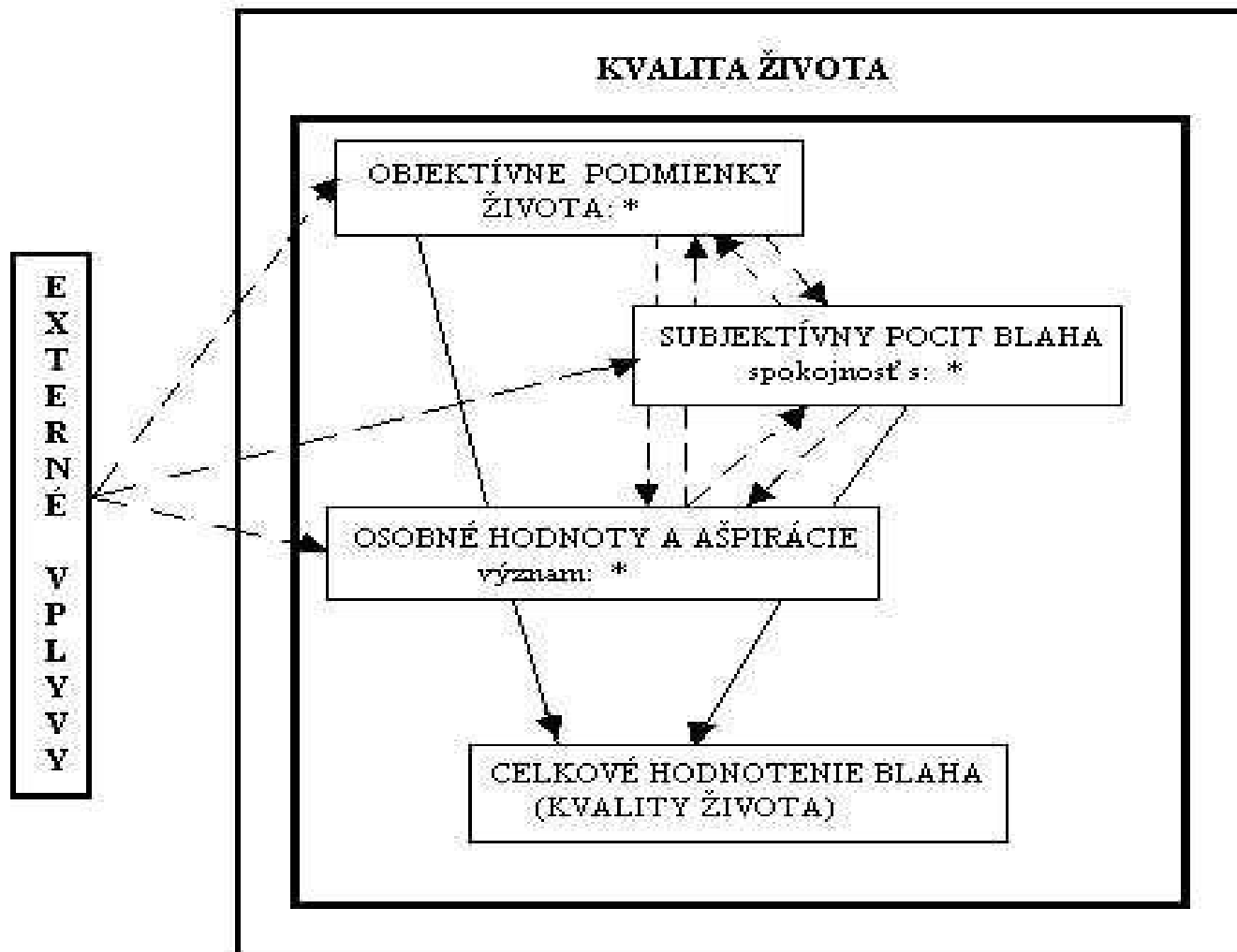
- Szalai 1980 – základné atribúty vzťahujúce sa ku KŽ:
 - vzťahuje sa výhradne k ľudskému životu (resp. životu ľudí),
 - pojem je zriedka, ak vôbec, používaný v množnom čísle,
 - je používaný ako samostatný nedeliteľný všeobecný pojem, ktorého význam (zmysel) môže byť objasnený,
 - je ťažké ho zaradiť do nejakej samostatnej kategórie (sociálnych) vied.

Čo je kvalita života?

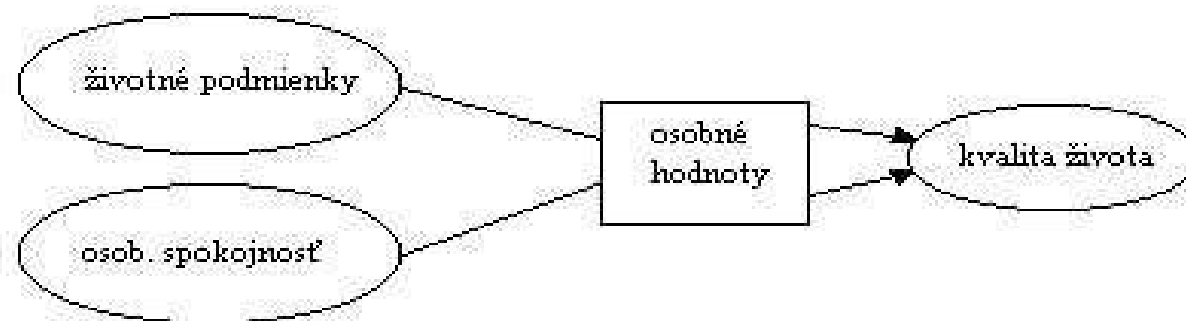
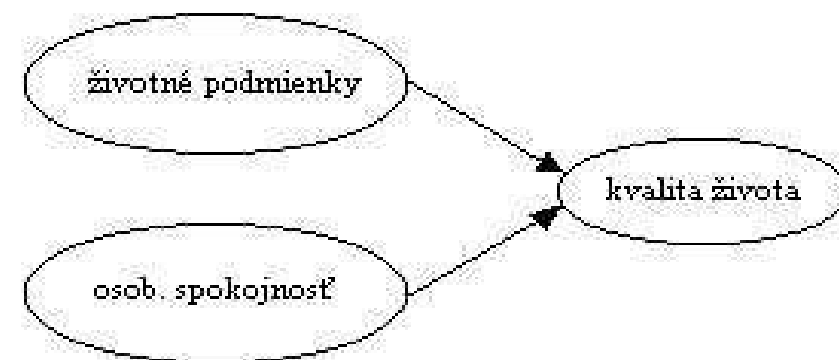
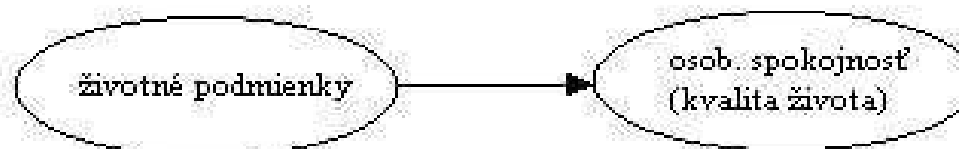
- Massam (2002) – KŽ vo vzťahu k územiu je
 - vstupom – príčina atraktivity miesta
 - výstupom - výsledok vnímania podmienok a miery, do akej spĺňajú túžby a očakávania jednotlivcov
- zložený, kvázi verejne-súkromný (public planning, private living) statok, ktorý je zároveň zdrojom/príčinou/vstupom i výsledkom/efektom/výstupom
- Ackoff (1976) „KŽ je primárne záležitosťou estetiky a estetika je aspektom života, ktorý bol vážne ignorovaný v procese, ktorý nazývame vývojom“ a “má len málo spoločného s tým, čo a ako veľa toho máme (v zmysle materiálnych vecí)

Čo je kvalita života?

- Borthwick-Duffy (1992) - 3 možné pohľady na KŽ:
 - kvalita životných podmienok človeka,
 - spokojnosť človeka s jeho životnými podmienkami,
 - komplexne ako kombinácia predošlých dvoch.
- Felce a Perry (1995) - výsledok vzájomného pôsobenia kvality životných podmienok a spokojnosti s nimi, hodnotený cez „filter“ osobných postojov, nárokov a očakávaní

*) fyzické blaho, materiálne b., sociálne b.,
emocionálne b., rozvoj a aktivita

Čo je kvalita života?

- dva „klasické“ prístupy
- KŽ človeka alebo skupiny ľudí
- KŽ v rámci územia
- do značnej miery sa prelínajú – najmä - KŽ vzťahujúca sa k určitému územiu je KŽ jeho obyvateľov
- podstatný je vzťah človek – prostredie a jeho „formálna“ špecifikácia (napr. miesto bývania)
- obmedzenia z toho vyplývajúce
- širší konceptuálny rámec a jeho prelínanie s ďalšími koncepciami, napr. geografia času

Čo je kvalita života?

- nejasná významová interpretácia - negatívne javy
- Rogerson 1995 - ako dôsledok jej častého používania v súvislosti s problematikou alokácie zdrojov a nejednotnosti v definovaní jej obsahu sa stala nástrojom v rukách politických skupín a rôznych ideologických presvedčení

Definícia kvality života

- výsledkom našej schopnosti a záujmu zmysluplne a výstižne interpretovať obsah vybraného pojmu je jeho exaktná definícia (Andráško 2007)
- jednotná definícia KŽ (samozrejme) neexistuje
- prečo tomu tak je?
- z väčšej časti odpoveď už poznáme

Definícia kvality života

- Romney et al. (1994) (ďalšie) dôvody:
- psychologické procesy relevantné pre prežívanie, pocit kvality života môžu byť opísané a interpretované prostredníctvom mnohých odlišných konceptuálnych filtrov a jazykov,
- koncept kvality života je do značnej miery ovplyvnený ohodnotením (value laden),
- koncept kvality života zahŕňa pochopenie procesov ľudského rozvoja, životného priestoru jednotlivca a miery, do akej sú jeho interné psychologické procesy ovplyvnené environmentálnymi faktormi a individuálnym systémom hodnôt.

Definícia kvality života

- prirodzená potreba definovať objekt (predmet) štúdia
- veľké množstvo definícií
- alebo aj – autori sa vzdávajú možnosti vlastnej definície
- napriek pluralite názorov – i spoločné črty
- Pacione (2003) - napriek tomu, že význam pojmu kvalita života v prácach rôznych autorov výrazne variuje, vo väčšine prípadov sa vzťahuje buď k podmienkam prostredia, v ktorých ľudia žijú, alebo k určitým atribútom ľudí samotných

Definícia kvality života

- dva základné elementy:
 - interný psychologicko-fyziologický mechanizmus, ktorý produkuje pocit spokojnosti (sense of gratification),
 - externý fenomén, ktorý tento mechanizmus ovplyvňuje
- subjektívna a objektívna dimenzia – viac v samostatnej prednáške

Definícia kvality života

- **Andráško 2006 - KŽ - nezávisle existujúci a jednoznačným spôsobom obsahovo „neuchopiteľný“ fenomén, ktorému sa však môžeme prostredníctvom zvolených ukazovateľov a metód priblížiť a ktorý v tomto zmysle môžeme voľne definovať ako kvalitatívne ohodnotenie ľudského života, subjektívne vyjadrené ako pocit šťastia a/alebo spokojnosti, ktoré je výsledkom vplyvu a vzájomnej interakcie externých (environmentálnych, ekonomických a sociálnych) a interných (psychologických) faktorov na život človeka**

Definícia kvality života

- **Andráško 2008 - „Miera, s akou súbor charakteristík života jednotlivca spĺňa jeho individuálne nároky, požiadavky“**

Vďaka za pozornosť!